

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiriso pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Národnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenske zaupnice vladi?

Iz Ljubljane ima glavno glasilo nemške ustavoverne stranke, dunajska „Neue Freie Presse“ od 12. okt. zopet enkrat prav iz trte zvit ali zlagan telegram, ki se v slovenskem prevodu do besede tako-le glasi: „Narodni voditelji so sklenili, v vseh slovenskih deželah tabore narejati, na katerih se bode ministerstvu popolno odobravanje njegove vladne politike izreklo.“

Bolj nerodnega kaj si pa ljubljanski fabrikant političnih telegramov uže dolgo nij zmisлил, kot je to. Mi Slovenci, da bi vladi zaupnice delati dvizali se še zdaj v jeseni leta 1880, potem ko se nij za nas niti v šoli niti v uradu nikjer nič storilo, in se za znane v državnem zboru sprejete dr. Vošnjakove resolucije vlada toliko zmeni, kot za lanski sneg? Ne, ne! Naši voditelji nijso nič sklepali, zato pa tudi nikacih zaupnic sklenili. Mišljenje je pri nas v tem hipu vse drugačno nego li navdušenje za tabore, na katerih bi se spet navduševali za vlado, ki ima sicer res lepe obljube, lepe programe za nas, a sicer dejansko vse pri starem nemško-ustavoverskem pušča, vse lepo nadalje germanizira itd.

Demonstracij za to vlado smo uže dovolj delali. Ali zdaj bomo pa menda malo počakali, naj iz obljub in besedij postane dejanje! In tudi ko bi se res slovenski taborji sklicali, bilo bi celo tako popularnim osobam kakor so naši voditelji teško na njih „popolnemu“ odobravanju vladne politike pri glasovanju večino dobiti. Kajti naš narod bi vprašal: kje so le začetki dejanja? Če se v Avstriji Slovan ne sme več na steno pritiskati,

zakaj se z nami še vedno tako godi, glej: naše germanizirane šole in urade? Zakaj se smejo neki uradniki še zmirom posmehovati in rogati nam in celo vladi? Kako moremo le zaupnice dajati in le vedno zaupanje hraniti, če vidimo, da se za nas Slovence vlada skoro nič ne zmeni?

Še enkrat kranjska industrijalna družba in naše gozdne pravice.

Iz Bohinja 9. okt. [Izv. dop.]

Kdor je čital spis našega gozdnega diktatorja, ko pripoveduje, kako so njegovi gozdni čuvaji 24 koz ugnali, kako je posestnike dotičnih koz gozdarski urad tožil, koliko stroškov so morali ti plačati, i. t. d. naposled pa ironično pristavi, da se je za te reveže iz kanceljna neke fare milodarov prosilo, da je neka občina sklenila, da bode onemu, kateri bode zarad kôz pota imel, te iz soseskine blagajnice plačala — mora pač reči: to je mož pač samo zato povedal, da je nas pred svetom kakor postavi nepokorne grdil! Mi sami smo ravno tako zoper kozjo pašo v gozdu, kakor naš gozdni diktator, ker vemo, da je koza gozdu škodljiva. Kdo bi torej koze rajši opustil kakor mi, če bi imeli le toliko gozdov, da bi ti nam nekaj dobička donasali, ali pa, da bi bili za drugo kakor kozjo pašo pripravni. Ali žalibog, pridite pa pogledjte, da nam je kranjsko industrijalno društvo le skalnate gozde odstopilo, kjer le še koze nekaj paše najdejo. — Da je to res, navedem ta le slučaj: Imeli smo dve komisiji, kateri sta nam naše gozde cenili. Prva komisija je cenila oral na 19 do 30 gold., druga komisija se je

pa izrekla za pašnik in puščavo (unproduktiv.) To je bil eden in isti svet. Po téh pašnikih in nerodovitnih tleh smo prisiljeni koze pasti; nekaj užitka moramo imeti! —

Ostanimo pa pri našem gozdnem diktatorju in povejmo ta le faktum: Blizu Tolminske meje ima kranjsko industrijalno društvo neki pašnik. Na ta pašnik, kateri je pa z našimi, (Bohinjskih občin gozdi) obdan, jemlje kranjsko industrijalno društvo vsako leto nad 1000 koz na pašo! Da te koze nemajo na omenjenem pašniku dovolj hrane je očitvidno, zahajejo torej v naše gozde in obilo škode učinijo. Če bi mi te koze lovili in c. kr. uradom naznanjevali, prouzročimo le najemniku veliko škodo. Če je kranjskemu industrijalnemu društvu in slavnej deželnej vladi na tem ležeče, da se koze iz gozdov odpravijo, zakaj se v enem kraju ena koza ne usmiljeno preganja pri drugem se jih pa na tisoče v gozde vabi?!

Mi Bohinjci plačamo kranjskemu industrijalnemu društvu na tisoče gl. samo za paše vsako leto. In zakaj? Kranjsko obrtnijsko društvo svoje gozde najrajši zraven planin na golo poseka in potem frato „zakljinka.“ Da se temu neogranjenemu prostoru pri planini z 200 do 300 kravami ne more ogniti je lahko umljivo. Nastane vprašanje: Zakaj kranjsko industrijalno društvo s svojimi gozdi drugače ne gospodari in ako neče pravilno gospodariti, zakaj se v posebno varstvo ne denejo?! Dela c. kr. gozdna postava mej grofom Lanthierijem v Vipavi in kranjskim industrijalnim društvom kakovšen razloček?! —

Naposled naj omenim še dopisa od 25. avg.

Listek.

Priprava na Carigrad.

(Prosto po Čajkovskem.)

I.

Štiri leta so minola, kar je Šved Žiga zasedel mesto Batora. Samoglavno plemstvo je lehkomišljeno razdrlo jedinstvo; bitko je zaplakalo ljudstvo, kajti zarja svobode je mrknila. Vendar še je namestoval Veliki Zamojski z umom in krepko roko nesposobnega kralja Žiga; mej tem, ko je kralj očenašil in tajno plazil se okolo habsburške rodovine, je on skrbnim okom varoval celokupnost velike Poljske.

Kozaci so si oklicali za atamana mladega Šaha. Komaj ima trideset let na plečih, uže mu vriskajo kureni Zaporozja in polki Ukrajine, njemu na slavo frée čapke na kvišku in starešine mu izročé bunjčuk*) in bulavo**).

*) konjski rep.

***) žezlo.

Šah je pravi cvet; do zadnje kapljice ga pcedi, srcem in okom zahvaluje za krasni poljub. — V krčmi, pri prepiru in tepežu — povsod ga je dosti. Rasti prekrasne — šepetati zna tako ljubeznjivo dekletam na uho, da kar noré za njim. Kadar pa konja prešegače, to ti gre gladko kakor drsavec po zamrznem jezeru; kopjem vije kakor pisar peresom, meč mu cepi glave kakor kosa makov cvet. Kadar sedi v čajki, švigne mej štrleče skale dneperskega slapa, — zgine kakor ponirek mej srebropenastimi valovi — in prikaže se zopet na površje vrteč se s čajko, kakor razposajena devica na plesu. — Pa kaj je njemu atamanstvo — to je za vsacega Kozaka!

Za Zaporozju in Ukrajini je sila vojščakov osivelih v boju, nasekanih lic in luknjastih črepinj; a Šah je temnih las, gladkega, nježnega lica, kakor kaka zalotnica; a vendar so si njega izbrali starci in mladiči, kajti poznali so njegovo močatost in njegovega bistrega, junaškega duha v boju. Uže kralj Štefan ga

je povzdignil za stotnika kijevskega polka, da bi ga zase pridobil. Kralj in hetman Zamojski sta ga čislala zbog njegove bojne vrlosti; za eno mizo je sedel z njima, z njima jel in pil. Pod atamanom Podkovo vodil je v voloski vojni konjištvo in si pribojeval ogromno slavo. Zatem se je upisal mej Zaporozce ter bil oklican za atamana tatarovskega kurena in naposled za atamana vseh Kozakov. — Vrlo po godu je bilo to Zamojskemu, ki je živel dušom in telom za kralja in Poljsko; skrbno je pazil, da se ne zabi in ne skrha davno prijateljstvo, kajti dobro je znal, kako močna podpora mu bo ataman pri razširjevanju slave in meje velike Poljske.

Ataman se je vmestil v stolici Trehtimru; — ves se je spremenil. Zastonj gledajo za njim dekliči in device ter ga iščejo po veselicah. Ataman je postal zamišljen; pogosto prejema pisma iz Krasnega Stava, vedno se posvetuje s starešinami. Kaj mora vendar tako važnega biti? — čoln pripluje za čolnom po

v Vašem cenjenem listu natisnjenega, kateri pravi mej drugim, da smo pustili več gozdnih pravic zaspati, ker se nijmo o pravem času pritoževali itd. Res je, da smo pustili veliko pravic zaspati, pa zakaj, kdo drug je tega kriv, kakor uradi. Od c. kr. uradov smo dobili vse spise v nemškem, nam čisto neumljivem jeziku. Če je ubogi naš kmet s takimi dopisi hodil od enega do drugega in ker mu je vsak drugače tolmačil (ker nij nobeden dobro nemški znal) vrgel je pismo v skrinjo, kjer je spalo večno spanje. Tako pravijo vsi, kateri so imeli z uradi v gozdnih rečeh opraviti.

Saj nij dolgo, ko so mi „Starofužinci“ in Bitnenji svoje „Grundlasten-Ablösungs-Urkunde“ kazali in jako sem se čudil, da se je Starofužincem z drugo mero merilo, kakor Bitnenjem. Na ta način sta obe občini za ogromno lesa — osleparjeni! — In djali so mi: mi tega nijmo razumeli, saj nemamo človeka, da bi umel nemško! Naj se slavna c. kr. vlada, če jej je kaj za Bohinjce, zveste državljane, mar, prepriča, je li res tako ali ne?

Nemška špraha žalibog nas je največ ob gozdne pravice spravila! Tu imate moraličen justičin umor! Ali ne vpije to glasno, da se naj Slovencem dajejo vsi sodnijski odloki v slovenskem ne pa v tujem jeziku!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 13. oktobra.

Dunajski nemški listi očitajo v svojih člankih Čehom, da ščujejo vlado zoper Nemce in zoper uradnike. Temu nasproti citira „Politik“, kako je leta 1868. še vse drugače ščuvala „N. Fr. Pr.“ zoper Čeha in češke uradnike in da njeno ščuvanje pri tedanji Giskra-Herbstovej vladi nij brez uspeha ostalo, nij našlo gluhih vseh, temuč ustavoverna vlada se je na vse kripnje trudila celo z „izjemnim stanjem“ Čeha ukrotiti („zu Paaren treiben“ je svetovala tačas liberalna „N. Fr. Pr.“). Nij minil skoraj dan, da ne bi se slišalo iz Prage: ta in ta časopis je bil obsojen, njega urednik bode sedel jedno leto in zgubi 1000 gld. kavcije. Tako je delala tedanja ustavoverna vlada z narodi, zoper njo stoječimi v opoziciji. In kaj stori denes zdanja vlada nemško-liberalnej opoziciji žalega?

Naučni minister baron Conrad se je nedavno baje tako-le izrazil o osemletnej šolske dolžnosti: „Principijalno se držim osemletne šolske dolžnosti, ker vem ceniti nje važnost za ljudstveno omiko sedanosti in ker se

ne more poseči po šestletnej šolske dolžnosti, sicer bi se moralo nad sto let nazaj iti. Čas je tudi prekratek, odkar so nove šolske postave v Avstriji v veljavi, da bi se moglo končno o njih soditi. Zadnjih deset let so samo prehodni čas, ker bi se tako važna prememba razmer, kakeršno je imela za soboj nova šolska postava, ne mogla v tako kratkem času oživeti. Z dovoljenimi olajšavami upam, da je protivljenje zoper osemletno šolsko dolžnost ponehalo“. Naučni minister je, kakor znano, zmirom zagovarjal v „principu“ osemletno šolsko dolžnost.

Hrvatski sabor se je sešel, ali tako malo poslancev je v Zagrebu, da uže dvakrat nij mogel zborovati, ker je bil zarad premajhenega števila navzočih nesklepčen. Predložiti se ima saboru hrvatski proračun za leto 1881. ki kaže 3,313.288 gl. potrebe in 3,288.748 gl. pokritja, torej manjek 24.540 gld.

Magjarski listi zdaj pišejo, da se mora trgovina na Ogerskem pomagjariti, iz nemških rok iztrgati: „Ellenör“ pravi: Dokler bo trgovina in obrtnija v Pešti nemška, ne more Pešta biti svetovno mesto. „Naplo“ pravi, da ogerska vlada ne sme nobenega oferta v nemškem jeziku sprejeti. Trgovinske zbornice naj na to delajo, da ogerski kupci svoje knjige in korespondence pišejo v narodnem magjarskem jeziku in ne delajo nemških menjic.

Vnanje države.

Kako silno je morala Anglija pritisniti na Turčijo, da se je udala v Ulcinjskem vprašanji, to kaže dopis v „P. C.“, ki pravi, da so bili Granvilovi novi predlogi glede vstoka tako jasni in določni, da se je moralo kar čuditi jim, ker se jim je moralo priznati, da bodo imeli uspeh. Turčija se jih je tudi silno prestrašila in uklonila se — vsaj za zdaj. Vedeti pa bi se moralo, če ostane Turčija pri tem sklepu — katerega bode ali je uže nanzanila evropskim vlastim — tudi po tem, kadar se razdruži evropska flota in otiče iz Srednjega morja.

Francoski vladni listi izjavljajo soglasno sledeče: Ministri so dné 11. t. m. posvetavali se v naučnem ministerstvu pod predsedništvom Jules Ferrya. Določil se je črtež, kako se bodo marcni dekreti zoper duhovne bratovščine izvajali ter je bil sklep o tem soglasen. O načinu, kako se bodo oni dekreti izvrševali, molči se strogo. Povedati se more samo toliko, da se bodo dekreti pričeli takoj izvrševati.

Pojutranjem v petek, se bode v Kölnu na Nemškem vršila svečanost blagoslovljenja dozidane velike stolne cerkve. Svečanosti se bode udeležil nemški cesar, Bismark in skoraj da vsi nemški mali vladarji. Kaj bodo nemški katoličanje naredili pri tej priliki in ali se bodo slavnosti udeležili, ker izvira od inicijative Bismarkove, ne vé se določno. Nekateri so za neudeležitev, ker se iz cerkve dela preveč politična slavnost.

Dnjepu na Zaporozje; seli se gonijo na konjih po vsej Ukrajini in čete kozaških tesarjev prihajajo na peščene bregove velikanske reke?! — Ataman hodi včasih čudno razdražen domu; z rokami otepa, kolne se na očo, mater in zlodja. Vojna in plen mu blodi po glavi. Pogleduje po stenah — treba jih bo obiti s perzijskimi šavenicami in turškimi preprogami. Gleda na kupljo cerkve — pozlatiti se mora z bisurmanskim zlatom. Ne gradili bi ravno njegovih konjarnic in psarnic žrebci Kana in voloski hrti. Kakor se gane zaječi in zabreni mu hripavo sablja po krvi, kakor sestradan dečko po kruhu!

II.

Jeznorito se drvi Dnjeper črez prepade; navpik kakor stena štrle nad površjem ogromni, slopom enaki skladi, na katere bije in hruši Dnjeper, da srebrno praši na daleč kakor gosta megla. Vrh stene se lomi reka, potokom pada v brezno; kakor krop se peni njega bistra voda in liže bregove neštevilnih pustih

spin ter skače končno mej zelenimi tratami naprej. Voda mu vre, kipi in hršči mej skalami. Po prodih in bregovih stoka topol pod sekiro, treskom lete bele breze in zlate jelše lomastijo na zemljo, jasno zelena, krepka iva se dolgo naslanja in lovi sem ter tja po zraku, dok se ne nagne in zvali. Iz tmilanjkega smrečevja vlačijo vitke smreke, a od Dnjestra in Buga dohajajo ladije in tovorni vozovi s pijačo in živežem.

Po granicah tatarskih in stepah akarmanjskih švigajo oddelki kozaških konjikov na levo in pravo; ne gonijo volkov, ne sledijo pobeglih tabunov*), ampak bistrim okom pazijo na lisjega Perekopčika**) in krutega Turčina Belgradskega, da bi ne razmaknil naenkrat črte svojih straž ali se ne povrnil. Tiho — ko bi pihnil, mu zadajo smrt — da ne jekne.

V Ščebjevišču***) vojaškem plapola noč in

*) tabun = konjska čeda.

**) Perekop = Krim, krimski tatár = Perekopčik.
***) Velik prod v Dnjepu, kjer so imeli Kozaci svojo orožnico.

Iz Kamnika 8. okt. [Izv. dop.] Kakor se vidi óni dilem, ki ga je vodstvo kameniške deške šole v rešitev podalo okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Simi, njemu veliko preglavico dela, ker še vedno modro molči. (O, ta nesrečni dilem! pravi syllogismus cornutus.) —

On, to se ve, se v svojih studijah do logike in philosophične propedeutike nij nigdar popél, vendar bi mu pomen teh besedij pojasnil kaki „Fremdwörterbuch mit über 20.000 Wörtern“ ali pa tisti dopisun v „Triester Ztg.“ in še necega nemškega lističa, ki v njegovo obrambo ne ve družega povedati, kakor to, da ga podtika uredništvu „Slovenskega Naroda“ samemu; tudi se mu čudno zdi, kako si drzne na časti žaljena korporacija sama gola fakta — brez kake polemike — ki stoje mej soboj v protislovji, podati svojemu inspektorju — v resni preudarek in rešitev. Sploh pa se mi zdi malo častno spuščati se v besedo s takim dopisunom, ki jednako pouličnim pobalinom ometava z blatom vsakega, kdor mu z resničnimi fakti spodnese vsa tla, tako da si še z lažnjivimi in zofističnimi dokazi ne upa na dan.

Ali, bodimo pravični! jaz priznavam rad, da je težava za g. insp. Simo izviti se iz takega protislovja, kajti on je sè svojimi urad. referati na deželni šolski svét; glede kameniške deške šole v nasprotji:

1. S svojo lastno izjavo: a) nasproti vodstvu in učiteljem pri inspekcijah;

b) ko se je pred par leti ob nekej priliki za tako slabe učitelje potezal rekoč: da naj se jim za tak trud tudi primerno pičila remuneracija zviša. — Kake skrivne namene je on pri tem imel, to on sam dobro vé; zato je tudi g. učiteljem prišel na misel rek: „Timeo Danaos, et dona ferentes“. —

2. Z izjavo g. deželnega šolsk. nadzornika Pirkerja, ki je pred 3 leti po inspekciji kameniške deške šole izrekel se sledeče: „Die Knabenschule dahier ist gut“ —

3. Z izjavo ranj. deželnega predsednika viteza Kalline, ki se je nekje na svojem popotovanji po Kranjskem izrekel, da je najlepše vspehe pri učencih v Kamniku opazoval.

4. Z izjavo zdanjega prespošt. in visokoblagorodnega g. dež. predsednika Winklerja, kar je uže dovolj znano.

5. Z dvakratnim priznanjem okrajnega glavarja Kamniškega, ki je ob priliki po-

dan tristo ognjev; živo gomazi po njem, kakor po mravljišči. Dolbejo vrbove hlode, iz tavalov žagajo dilje, obdelujejo smreke, tešejo vesla iz lipovine, kujejo kaveljne, jeklijo sekire, ostrijo nože, popravljajo risanice. — Pesni pevajočih mladičev, krehanje lesa, hrčanje žag, klopot kladev, sopihanje mehov se razlega po produ in hrumenje slapov se daleč širi po stepi.

Osiveli Skalozob, polkovnik hadickega polka nadzoruje delo: na celej Kozaškej je on prvi mojster v tesanju čajk; vzorov ne ume mazati na papir, nikoli mu nij prišlo v roke krožalo, to so mu hieroglifi, a vendar oku njegovemu ne uide ni najmanjša hiba; razloži, pokaže, vse popravi v migu. Enajst dni trajalo je delo, dvanajstega bilo je tristo čajk gotovih okolo bregov proda. Vsaka čajka je bila lična kakor igračica: enindvajset črevljev dolga, po sredi sedem široka, na obeh konceh zožena v kot z navkviško zavihanim nosom. — Pri kozaškej čajki nemaš spred in zad,

hoda dež. predsednika vpricho zbrane duhovščine in kamniškega učiteljskega oobstva pred in po obisku šole, ki je bil tudi navzočen, kar naravnost rekel: „O! die Schule ist gut; die Schule ist gut“.

Tu se vidi, da vse dotične višje oblasti so dobre vspehe našle in ustno tudi g. Sima (in mislim da vspehi ravno so merodajni in odločivni.) Sklep o vsem tem naj si dragi čitatelj vsak sam naredi. Le to naj omenim, da ako se g. okraj. šols. nadzornik Sima iz te nedoslednosti in nasprotja ne more izmotati in opravičiti, bi se lahko mislilo, da more šolski nadzornik po svojej subjektivnej simpatiji ali antipatiji o učiteljih svoje uradne referate izdelavati, kar bi gotovo neugodno upljivalo na ljudske učitelje in na njih šole.

Z Dunaja 12. okt. [Izv. dop.] Zadnja številka na Dunaji izhajajočega češkega časnika „Vidensky Slovan“ prinaša vest, da bodo dunajski Slovani na isti dan, ko bodo ustavki imeli svoj „parteitag“, sklicali „meeting“, na kojega bodo povabili tudi Čehi iz Češkega, Moravskega, Šlezije. Na tem slovanskem taboru na Dunaji bi se remonstriralo proti ščuvajočim „ustavakom“, protestiralo zoper nasilno ponemčevanje Čehov na Dunaji; imelo bi se tudi svetu dokazati, da Dunaj nij tako popolnoma nemšk, kakor to Nemci trdijo, ampak da biva na Dunaji lepo število Čehov in družih Slovanov. „Fremdenblatt“, ki je dne 11. t. m. na prvem mestu prinesel po „Vid. Slovanu“ gornjo novost, dovtipno méni, da se ta novica pač ne more smatrati za resno; pozabi pa pri tem, da bi tako slovansko zborovanje ne bilo prvo na Dunaji. Prav naravno je, da se Nemci bojé slovanske demonstracije na Dunaji, o katerem se tako rado trdi, da je popolnoma nemško mesto.

Z Dunaja 9. okt. [Izv. dop.] (Glasovi o Stanko Vrazovej sedemdesetletnici.) O Stanko Vrazovej sedemdesetletnici pisali so razen hrvatskih in slovenskih listov tudi drugi slovanski listi.

Tako piše na Dunaji izhajajoč slovstveni list „Srpska Zora“ (urednik vitez Stefanović Vilovski) mej drugim sledeče:

Dne 27. avg. (8. sept.) o g. proslavio je slovenski narod i „Hrvatska matica“ u Cerovcu u Štajerskoj sedamdesetgodišnjicu rođenja slovensko-hrvatskog pjesnika Stanka Vraza nakon 19 godina kako je slavjenik umro.

Stanko Vraz rodio se 18. (30.) Juna 1810 god. u Žerovinci, cerovačkom okrugu. Pravo

kršteno ime mu je Jakob, a porodično prezime Frass; Stankom Vrazom pozvao je sebe u književnosti, a kadgod bi se bio potpisao: Jakob Rešetar iz Cerovca.

Bio je vatrean protivnik njemštini, neumoran pobornik slovensko-hrvatske zajednice, pjesnik i pripovedač. I Stanko Vraz i Jernej Kopitar sinovi su jednog naroda slovenačkog. Pa ovaj najveći prijatelj Srpstvu, onaj Hrvatstvu. Prvi ustupa hegemoniju na slovenskom jugu Hrvatima, drugi Srbima. A proslave i jednog i drugog padoše — nožda i nehotice — brzo jedna za drugom. No ona će svečanost na slovjenskom jugu biti naj svečanija, na koju će bez zazora moći pristati svi južni Sloveni zadahnuti jednom mišlju o zajedničkoj budućnosti, kad se zaboravi, što je bilo, pa slavila se ta slava u Beogradu ili u Zagrebu ili drugde! Tri se doduše jako zabô u slogu ne zabadajmo ga samo još većma, a vreme će zalečiti rane. Uskori bože!

O znamenitej Stanko Vrazovej svečanosti poročali so češki i poljski časnikl. Lvovskeje „Gazeti Narodowi“ pripetila si je o tej prilici nezgoda, da je pisala „Ormuž w Krainie“.

Domače stvari.

— (Slovenske pobotnice pri c. kr. davkarijah) se morajo sprejemati, pravi večerajšnja uradna „Laibacher Ztg.“ na čelu lista. Več o tem jutri.

— (Občina Vipava in nemška šola.) Menda nemški gospodje kranjskega deželnega odbora so dali gotovo z velikim veseljem telegrafirati v nemške Slovanom sovražne časnike, da je tržna slovenska občina Vipava naredila vlogo na deželni odbor za razširjenje tamošnje ljudske šole z izrečnim terjanjem, da se za nemški jezik najbolje skrbeti ima. — Mi smo uže dovolj dostikrat povedali, da nismo proti učenju nemščine potem, kadar se enkrat domači jezik dobro nauči. Tudi smo prepričani, da bodo slovenski mladeniči bolje nemški znali, kadar se srednje naše šole tako „poslovenijo“ kakor naša stranka želi, ker se bodo učili racijonalno nemščine od kraja na podlogi materinega jezika, ne pa le mučili se z njo. Ako torej Vipavci hote še 5. razred šole, pa v 5. razredu hočejo nemščine učiti otroke, svobodno jim. Da pa Vipavski občinski odbor ravno zdaj na nemškutarski deželni odbor take motivacije pošilja, katere se potem kot vidite zlorabijo proti vsem narodnim slo-

venskimi težnjam, češ: glejte same slovenske občine so za nemčenje, — to obsojamo! Vipavo dozdej nismo šteli mej zavezniki sovražnikov Slovenstva! Vipavskim občinskim volilcem pa naj bode potem zdanji odbor „priporočen“.

— (V mestu Ložu) na Notranjskem je bil zopet za župana voljen znani narodnjak Gregor Lah, za svetovalca pak sta bila voljena Franc Nahtigal in Franc Ivančič.

— (V Velikej Dolini) pri Krškem je bil za župana voljen Franc Hribar iz Jesenic, a za svetovalce so bili voljeni: Jurij Kreačič, Janez Vrekar, Janez Breganski, Martin Osterbenk, Josip Ogrin in Janez Hočevnar.

— (Roparji.) Gospodar Anton Bergož iz Parja v Postojnskem okraji je bil dne 2. t. m. po noči, ko se je po Reškej velikej cesti peljal, blizu Hrastja v hrastovem gozdu graščine Ravne od treh roparjev napaden. Dva sta ga držala, tretji mu je pa denar iz žepa jemal in vsega vkup so mu vzeli 20 gold. 53 kr., kolikor je pri sebi imel. Roparji so bili oblečeni, kakor so kmetje tam okolo.

— (Iz Maribora) poroča grašk nemšk list. „Dne 8 oktobra so se pod Schiedererjevimi predsedstvom zbrali nekateri udje okrajnega zastopa. Posvetovali so se o sklepu načelnikov okrajnih zastopov, ki so odobrili račun prejšnjega načelnika Seidla o oskrbovanju takozvane kresije v Mariboru za čas od 1. oktobra 1868, ter so likvidirali 4000 gold. za leto 400 gld. remuneracije, katere si je uže sam odračunil, nadalje o njih sklepu, da se kresija proda in se novci mej udeležence razdele. Od ustavoverne in tudi od narodne stranke se je objektivno obsodil ta sklep in kar se tiče Mariborskega okraja se je izjavilo, da je sklep neveljaven ter ničev ter se je sklenilo, da se z nova pregleda dotični račun. G. dr. Sernec, ki se je uže o svojem času trudil, da bi se osnovalo društvo, ki bi nabiralo denarja za zidanje sodnije v Mariboru, predlagal je, da se denar iz prodane kresije v ta namen porabi, ker bi tak javni namen vse občine bivšega okraja Mariborskega tem bolj odobrile, ker bi drugače udeleženci, ki pa še niso konstatirani, iz prodane kresije dobili čisto nezatne zneske. Tudi od več drugih strani se je jako zapleteno lastniško vprašanje kresije razjasnjevalo in naglašalo, da so lastniki kresije dejanski uže mnogo let okraji. Dotični predlog g. Marka in predlog g. dr. Serneca sta bila sprejeta skoraj

spredek je konec, ki je ravno spredaj; na dnu je vrbovina, strani nabite s tavalovimi deskami, znotraj posmoljena, zunaj olepljena z bičjem in trsjem, kar jo čini lahko kakor račico; ob straneh klopi, pri koncih dolge povprečnice; pri vsakej strani po tri vesla in na vsacem koncu krmilo, na sredi se dviga jadernik enajst črevljev visoko z belim jadrom in vrvmi. V spodku jadernika je z deskami krita shramba za prah in živež; Kozaku strehe treba nijnježa vročina greje, mrzad hladi, dež ga umiva, veter suši.

„Vse je gotovo. Iz Hortice je privedel Nalevajko tisoč Zaporozcev. Nalevajko cvetečega lica je junak na konju in v čajki, junaški vodja srčnih vojščakov; kadar se uapravljaajo na boj in zavrišče bojno pesen, od radosti zakrokajo jastrebi, od radosti zatulijo volcje, kajti bogato jim je žrtje za njimi. Pobočnik vataške*) Kozakov je Peter Konašević, mladič bledega obličja, zamišljen odurnež — ide na

*) vodja v vojni.

morje po krst. — Od Pultave je pritegnilo s starim Čorbo pet sto vojakov, izurjenih in skušenih v krvavih bojih s Suzdalami. Izponad bregov Teterova kozaškega polesja je bilo pozvanih pet sto strelcev z Ivanom Glenbockim katerih zrno pogodi letečega jereba in odinjca ravno pod uho.

Sokol in Butovič izponad Dnjestra in Buga sta pripeljala tisoč gibkih junakov in s Skalozobom prišlih tesarjev je bilo okolo petnajst sotnij. Prod je bil kakor živo taborišče, po zraku so grmele bojne pesni, da se nij čulo hrumenje slapov.

Trinajstega dne ravno s solnčnim vshodom je švigal lehkí čolniček po Dnjepru; zdaj pa zdaj zavihra rudeči prapor, Kozaci so se zbrali na bregu, čolnič pritisne in obstane. Ataman skoči na breg, za njim pobočnik Kosiński, praporščak Zaleski, bunjučnik *) Tre-

*) uradnik, ki pa o vojnem času nosi praporec s konjskim repom.

čak in glasnik Apostol. — Uže imajo Kozaci atamana na rokah — kakor žogo ga vihte kviško in kriče: Slava Bogu! — Živel naš ataman, živel Kozaštvo, živeli bratje Lehi! — izpulivši se jim iz rok je ataman ogovori:

„Gospodje bratje! nocoj odrinemo z zvezdami na pohod; čajke razkošne kakor device nas vabijo k sebi, peneči se Dnjeper kakor žgani cvet, nas kliče, da bi čem brže pomočili vesla v njegovo bistro vodo. V bojnem času je Kozaku požirek voda, zalogaj kruh in slanik, — menih pa opravi pred štiridesetdnev-nim postom svoj pust; sveti Bog pa ve, kako dolgo potraja naš post. Gospod pobočnik! razdaj medu, žganja in prigrizek bratom in mladičem, — denes rajajte, kdo ve, kako bo jutro!“ Živel ataman! kriče od vseh strani, to, to nam je mlad junak, tacega atamana nam je treba. —

(Dalje prih.)

soglasno. Precej viharne debate so se udeleževali tudi gg. dr. Radaj, dr. Reiser, Badl in dr. Lorber. Temeljito razmotranje pridrževajoč se za drug pot opomenjamo samo, da so se držali člani okrajnega zastopa brez razlike političnega preverjenja s svojimi soglasnimi sklepi vsih načel etičnih in javne morale. — S tem se torej od nemške strani prizna, da se dozdej na njenej strani niso držali „javne morale“ niti „etičnih načel.“

Razne vesti.

* (Mej priseganjem) je v moravski Mogelnici gozdni čuvaj ustrelil s pištolo na sodarjevo ženo Pršino, ker je ta zoper njega pričala. Ker je pa bila dobro zimsko oblečena, nij bila žena nič ranjena.

* (Jesenska toča.) V okolici Linca se je v nedeljo popoldne mej grmenjem vsula silna toča ter je ležala kasneje po okolici nad jeden črevelj visoko.

* (Judovsk trgovec) in posestnik Samuel Kravs v Papi na Ogerskem, vodja tamošnjega denarnega zavoda, je s ponarejenimi menjicami dotični zavod oškodoval za 60.000 gold. Ko so ga hoteli odpeljati v zapor, strelil si je z revolverjem v usta, a se je samo nevarno ranil.

* (Tatvina.) V Hamburgskeje vereinsbanki služeči komi Haarbuerger je dné 11. okt. ukradel iz kase 82.000 gold. in ubegnul.

Umrli so v Ljubljani:

8. oktobra: Karl Malinovski, c. kr. uradni sluga v pokoji, 73 let st. v Salendrovih ulicah št. 6, za pljučnico. — Reza Rajakovič, vdova davkarjeva 76 let st. v Križevniških ulicah št. 17, za mrtvico na pljučah.

11. oktobra: Marija Linhart, privatnega uradnika hči, 3 l. st. v Kojušnih ulicah št. 1 za slabostjo.

12. oktobra: Franc Jeruč, beležniški koncipist, 26 let st. na Rimskeje cesti št. 4 za jetiko.

13. oktobra: Jakob Škerjanec, krznarjev sin, 5½ let st. na poljanskem trgu št. 5.

V deželnej bolnici.

5. oktobra: Neža Mali, delavka, 49 let st. za tuberkulozo.

6. oktobra: Urša Remic, gostija, 53 let st. za rakom. — Janez Koprivec, gosač, 49 let za jetiko.

7. oktobra: Jožef Dobravec, c. kr. računski oficijal v pokoji, 70 let st. za oslabiljenjem. — Marka Velkavrh, dminar, 54 let st.

9. oktobra: Franc Čelesnik, hlapec 21 let st.

11. oktobra: Jožef Derglin, gruntar, 36 let st. za pljučnicó. — Andrej Zima, delavec, 64 let st.

Cirkus Krembsler & C.

na cesar Josipovem trgu

denes četrtek dné 14. oktobra

dve veliki predstavi.

Popoldne ob ½ 5. uri
izredna predstava za otroke

z razsvitljavo,

z znižano vstopnino za otroke in odrasle.

Pri tej predstavi se bode zastoj izigralo več šolskih in pisnih rečij.

(Vsak, ki pride v cirkus, dobi jeden los zastonj.)

Zvečer ob 7. uri

gala-predstava

na korist direktrice gospe Ane Krembsler.

Nedeljo dné 17. t. m.

veliko umeteljno jahanje na stavo
na živinskem trgu.

Uljudno vabi k predstavi

A. Krembsler,

vodja.

(520)

Tujci.

12. oktobra:

Pri Slonu: Marco iz Trsta. — Wieninger, Holtzer iz Dunaja. — Grab iz Prage. — pl. Pittori iz Ljubljane.

Pri Malí: Kalman iz Pešte. — Socillo iz T. sta. — Poper, Blaschka iz Dunaja. — Polak iz Prage. — Flink iz Gradca.

Dunajska borza 13. oktobra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankoveih	70	gld.	95	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	"	65	"
Zlata rente	86	"	25	"
1860 drž. posojilo	129	"	50	"
Akcije narodne banke	821	"	—	"
Kreditne akcije	280	"	75	"
London	118	"	10	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	40½	"
C. kr. cekini	5	"	64	"
Državne marke	58	"	15	"

Nujna prošnja.

Mlad bivši samostojen trgovec, rojen Kranjec, prosi v največje sili blage gospode hitre pomoči, da bi mogel na Dunaj odpotovati; mile darove prevzema iz uljudnosti opravištvu „Slovenskega Naroda“.

Gostilnarjem!

Lepa in frišna

čeva

na debelo in drobno prodajejo se prav po ceni

pri Kožarji
v Krakovem št. 8.

Tu se kupujejo tudi zajčje kože
in od druge divjačine. (519-1)

Najem restavracije.

Podpisana dovoljuje si naznaniti, da je prevzela restavracijo v

v hôtelu „Stadt Wien“.

Zahvaljujoč se za dozdej njej izkazano zaupanje, prosi čestito p. n. občinstvo za mnogobrojno obiskovanje tudi v novej restavraciji; skrbela bode zmirom za najboljšo postrežbo.

V Ljubljani, dné 12. oktobra 1880.

Terezija Fleischmann,

gostilničarica v hôtelu k „Stadt Wien“.

(518)

Tinctura Rhei. Comp. vulgo

FRANCOVA ESENCA

ki jo izdeluje

Gabriel Piccolli,

lekar „pri angelu“,

v Ljubljani na dunajskeje cesti.

Pomagala je uže mnogo tisoč ljudem k zdravju, kakor se lahko dokaže iz mnogih pohvalnih pisem.

Ta esenca ozdravi boleznj v želodcu in v spodnjem životu, grižo, krč, želodčevo in prehodno mrzlico, zabasanje, hemorjide, rumenico itd., vse boleznj, ki znajo smrtno postati, ako se za časa ne ozdravijo. (490-2)

1 sklenica velja 10 kr.

Naroči se pri Gabriel Piccoli-ju, lekarju „pri angelu“ v Ljubljani, na dunajskeje cesti, s poštnim povzetjem.

Izdatelj in urednik Makso Armic.

Važno za gospe!

Čast imam, cenjeno gospodo ob svojej vrnitvi z Dunaja, uljudno vabiti, da obiše mojo z vsemi novimi rečmi najbolj oskrbljeno

zalogo modnega blaga za gospe

ter se dovoljujem posebno opozorovati na čudovito veliko izber

modnih klobukov za otroke, deklice i gospe

ter na mojo odlično zalogo

dežnih plaščev za otroke, deklice i gospe,

jake, jakete, paleta i dolmane,

Sè spoštovanjem

A. J. Fischer,

Ljubljana, Preširnov trg.

(503-2)

Osnovana l. 1848.

Dvorana za pohišje

J. J. NAGLAS-A

(v Ljubljani na turjaškem trgu h. št. 7).

Velika zaloga

priprostega in elegantnega pohišja, prevzema tudi, da pošteno in točno obskrbi cela stanovanja s hišnim orodjem in dekorovanjem, nadalje kopelišča in hôtele, v Ljubljani in na deželi.

Pohišje oddaje proti jamstvu tudi na obroke.

Zabija ter odpošilja se vse vrlo skrbno in troški zaračunajo se toliko, kolikor jih ima zaloga

(438-6)

Osnovana l. 1848.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.